

TROSFRIHET I TYRKIA

Her er ti gode grunner til at Tyrkia fortjener vår oppmerksomhet.

I Tyrkia møtes Europa, Midtøsten og Asia. Bilde fra en båttur utenfor Istanbul. (Foto: Stefanusalliansen/Skeie)

Dette bør du vite om trosfrihet i Tyrkia

Vå menighet har startet opp med misjonsprosjekt med fokus på Tyrkia. Her er ti gode grunner til at landet fortjener vår oppmerksomhet.

Mange kjenner Tyrkia først og fremst som et varmt og solfylt ferieparadis. Dessverre er Tyrkia ikke like solfylt når det gjelder trosfrihet og menneskerettigheter.

Nye rapporter fra våre samarbeidspartnere viser grove brudd på trosfriheten i landet som en gang var kristendommens kjerneområde. Den protestantiske kirkealliansen i Tyrkia (TEK) publiserer en årlig rapport om trosfrihetssituasjonen i landet. Stefanusalliansen har også støttet arbeidet til trosfrihetsforsker Mine Yildirim, som nå er leder for Helsingforskomiteen i Tyrkia. Nylig la hun fram rapporten "Monitoring Report on the Right to Freedom of Religion or Belief in Turkey".

Her presenterer vi de ti viktigste bekymringene fra disse rapportene.

1 Trakassering og hatkriminalitet

Verbale og fysiske angrep er et stort problem for landets kristne og for de lokale kirkene. 27. april i fjor ble for eksempel kontorene til Kurtulus Church Associations i Istanbul angrepet av 30-40 personer med steiner og egg. Mobben ødela inngangspartiet, vinduer og skilt før de trakk seg tilbake. Flere kirker og pastorer må leve med politibeskyttelse på grunn av tidligere angrep eller trusler om angrep.

2 Forfølgelse og utfrysing av konvertitter

Tyrkere som konverterer fra islam, møter undertrykkelse og utfrysing fra så vel familie som samfunn. Noen blir stemplet som landssvikere, andre risikerer å miste jobben. Voldelige overgrep forekommer også. Like før jul ble en 24 år gammel konvertitt fra mardin kidnappet av slektninger, banket opp og truet med at han ville bli drept hvis han ikke konverterte tilbake til islam. Da lederen av kirken hans senere kom for å hjelpe ham, ble også han jult opp og truet på livet flere ganger. Fra tid til annen skjer det også drap, som da tre ansatte i et bibelforlag i 2007 ble angrepet, torturert og drept av fem unge sunnimuslimer. To av de drepte var tyrkiske konvertitter fra islam. Rettssaken pågår ennå, og både advokater, vitner og medlemmer av menigheten ofrene tilhørte, har mottatt trusler.

stefanus
alliansen

www.stefanus.no

3 Desinformasjon og diskriminering

Kristne møter en vegg av aggressive fordommer og beskyldninger gjennom mediene, i skolepensumet og i byråkratiet. De dyptgripende misoppfatningene av kristen tro er en av grunnene til at misjon har hatt liten fremgang i Tyrkia. Et eksempel: I historieboka til åttende klasse blir misjonæraktivitet beskrevet som en trussel mot nasjonal sikkerhet. I historiebøkene for tiende klasse står det at «armenere, assyrere og kristne var landsförrædere». Dette fører til at mange ungdommer blir trakassert på skolen.

4 ID-kort merkes med religion

Nasjonale identitetskort er utstyrt med en rubrikk for religion. Dette tvinger folk til å erklære sin tro, og det finnes utallige eksempler på at dette kortet har ført til grov diskriminering. Enkelte trossamfunn, som Jehovas vitner, sufisme og baha'i, er ikke godkjent på identitetspapirene. Medlemmer av disse trosretningene må oppføre en annen religion – og det finnes heller ingen mulighet for å oppgi at man er ateist. Det er mulig å la feltet stå blankt, men et blankt felt tolkes som en indikasjon på at man tilhører en religiøs minoritet.

5 Staten kontrollerer all religion

Tyrkia er blitt holdt fram som et forbilde for andre land i Midtøsten, fordi landet skal ha klart kombinasjonen av en stor muslimsk befolkning og det å være en sekulær stat. Men i Tyrkia forstår man sekulær som at staten kontrollerer religionen. Det gjør den gjennom et religionsdepartement kalt Diyanet, som rapporterer direkte til statsministeren. Diyanet utdanner, ansetter og lønner alle imamer. De bygger og fører tilsyn med alle moskeer. Diyanet omfatter kun sunniislam, men alle landets innbyggere, uansett trostilhørighet, betaler skatt til Diyanet. Samtidig nekter staten alle andre trossamfunn å være juridiske rettssubjekter, noe som er nødvendig for å kunne disponere en bankkonto, inngå og signere kontrakter, ansette arbeidere, eie eller leie eiendom og å publisere litteratur.

6 Vanskelig å etablere kirker

Ifølge loven har kristne rett til å eie eller leie et sted de kan bruke som kirke, men de opplever at det legges så mange hindre i veien at dette i praksis er umulig. Protestantiske menigheter er blitt oppfordret til å registrere seg som foreninger, siden de ikke kan være juridiske subjekter. Men når de gjør nettopp det, opplever de at lokale myndigheter av frykt for kritikk fra lokalsamfunnet og tap av stemmer, avviser eller trener søknader fra kristne menigheter.

Unge tyrkere som er medlemmer av den protestantiske menigheten i Antalya, som Stefanusalliansen har samarbeidet med gjennom flere år. Nå hjelper Holum med å bygge en helt ny kirke. (Foto: Jon-Geir Dittmann)

7 Trosopplæring forbudt

Fremdeles er det slik at staten har monopol på religiøs undervisning. De kristne menighetene får ikke lov til å utdanne sine egne religiøse ledere eller åpne skoler der de kan lære opp medlemmene sine i troen. Hvis noen skal bli pastor eller prest, må de ta utdannelsen i utlandet eller på nett. Det har også vært et problem at kristne barn blir tvunget til undervisning i islam på skolen, til tross for at regelverket sier at de har rett til fritak fra disse timene. Dette er nå blitt bedre. Men fra Tur Abdin-området meldes det at rundt tre hundre kristne barn og unge blir tvunget til å delta i undervisning i islam. Om de uteblir fra undervisningen, får de anmerkning og nedsatt karakter.

8 Utrydningstruet kristen arv

På tross av at tyrkiske myndigheter ofte fremstiller kristendommen som en fremmed religion, har landet en unik kristen arv. Det var i oldtidsbyen Antiokia, i det nåværende Tyrkia, at disiplene for første gang ble kalt «kristne». Fortsatt finnes det grupper av kristne som fører sine tradisjoner tilbake til de første apostlene. Men gjennom århundrene har de kristne i Tyrkia vært utsatt for gjentatt brutalitet og undertrykkelse. De mest brutale eksemplene er folkemordet på en million armenere i 1914-15, og drapene på flere hundre tusen syrianske kristne fra 1915 til 1917. I de siste 20 årene har konflikten med kurdiske opprørsbevegelser kostet flere tusen menneskeliv. Syrianske kristne ble sett på som overløpere av begge parter i konflikten. Hele familier ble drept, og mange tusen flyktet til Europa. I dag teller de kristne i dette området et sted mellom to og tre tusen.

9 Menneskerettighetene krenkes

Tyrkia har lenge vært under sterk kritikk fra Europarådet for brudd på menneskerettighetene. Tyrkia er blant landene i verden med flest journalister i fengsel. Å utøve kritisk journalistikk innebærer fare for å miste jobben, bli straffet eller forfulgt på andre måter. Et eksempel er at tyrkiske forfattere som skriver om massakrene i 1915, forfølges og fengsles. Myndighetene benytter seg av paragraf 301, som erklærer at det er ulovlig å kritisere «tyrkiskhet» og «den tyrkiske stat». I 2007 ble den tyrkisk-armenske forfatteren og journalisten Hrant Dink drept. Det skjedde etter at han publiserte en artikkelserie om armenerne, hvor han også skriver om folkemordet de ble utsatt for. Senere ble sønnen hans, Arat Dink, fengslet for å ha utgitt sin fars artikkel om emnet. Dink ble dømt etter paragrafen om brudd på «tyrkiskhet». Historien skal med andre ord forties.

10 Verdens største unådde nasjon

Den tyrkiske republikk mellom Asia og Europa har nesten 75 millioner innbyggere. 99,8 prosent av befolkningen er muslimer. Det har vært misjonærer i Tyrkia siden 1960-tallet, men det er fortsatt bare rundt 5 000 etniske tyrkiske kristne i landet. Tyrkia var en gang kristendommens kjerneområde, landet hvor Paulus etablerte kristne menigheter på sine misjonsreiser, der han skrev de fleste av brevene sine og der vi finner de syv menighetene i Åpenbaringen. Men i dag er Tyrkia et av landene med færrest kristne i forhold til folketallet.